

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

CHÂU TRUNG KIÊN

**NGHIÊN CỨU CHUỖI GIÁ TRỊ ĐẬU TƯƠNG
TẠI HUYỆN NA HANG, TỈNH TUYÊN QUANG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

THÁI NGUYÊN - 2019

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

CHÂU TRUNG KIÊN

**NGHIÊN CỨU CHUỖI GIÁ TRỊ ĐẬU TƯƠNG
TẠI HUYỆN NA HANG, TỈNH TUYÊN QUANG**

Ngành: Kinh tế nông nghiệp

Mã ngành: 8 62 01 15

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Dương Văn Sơn

THÁI NGUYÊN - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan tất cả các số liệu, kết quả nghiên cứu nêu trong luận văn là hoàn toàn trung thực và chưa được công bố trong bất kỳ công trình nào khác. Mọi trích dẫn trong luận văn đã được ghi rõ nguồn gốc.

Tôi xin chịu trách nhiệm trước Hội đồng chấm luận văn, trước nhà trường và phòng Đào tạo về các thông tin, số liệu trong đề tài luận văn này.

Tác giả luận văn

Châu Trung Kiên

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực tập và nghiên cứu tại huyện Na Hang, tỉnh Tuyên Quang, tôi đã hoàn thành xong đề tài luận văn cao học của mình. Để có được kết quả này, ngoài sự nỗ lực của bản thân, tôi luôn nhận được sự giúp đỡ chu đáo, tận tình của nhà trường, các cơ quan, thầy cô, gia đình và bạn bè. Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành tới:

Ban Giám hiệu Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên, Phòng Đào tạo cùng toàn thể các Thầy, Cô đã tận tụy giúp đỡ tôi trong suốt thời gian học tập cũng như thời gian hoàn thành luận văn tốt nghiệp. Đặc biệt, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới thầy giáo hướng dẫn PGS.TS Dương Văn Sơn đã tận tình giúp đỡ, hướng dẫn tôi trong quá trình thực hiện, thiết kế nghiên cứu, phân tích số liệu và hoàn thành luận văn này.

Tôi xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ của UBND huyện Na Hang, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn tỉnh Tuyên Quang, Phòng Nông nghiệp và PTNT huyện Na Hang đã tạo mọi điều kiện cho tôi hoàn thành đề tài luận văn này.

Với trình độ và thời gian có hạn, do đó bản luận văn của tôi không thể tránh khỏi những thiếu sót. Vì vậy tôi rất mong nhận được sự đóng góp ý kiến của các thầy cô để bản đề tài của tôi được hoàn thiện hơn.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Na Hang, tháng năm 2019
Học viên

Châu Trung Kiên

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC BẢNG	vi
DANH MỤC HÌNH	vii
TRÍCH YẾU LUẬN VĂN	viii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
4. Đóng góp mới, ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài luận văn	4
Chương 1: CƠ SỞ KHOA HỌC CỦA ĐỀ TÀI	7
1.1. Cơ sở lý luận của đề tài	7
1.1.1. Một số khái niệm, thuật ngữ liên quan	7
1.1.2. Phương pháp phân tích chuỗi giá trị	12
1.2. Cơ sở thực tiễn của đề tài	22
1.2.1. Tổng quan về đậu tương	22
1.2.2. Một số nghiên cứu về chuỗi giá trị có liên quan	30
Chương 2: ĐẶC ĐIỂM ĐỊA BÀN VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU ..	37
2.1. Đặc điểm địa bàn nghiên cứu	37
2.1.1. Điều kiện tự nhiên	37
2.1.2. Điều kiện kinh tế xã hội	38
2.2. Nội dung nghiên cứu	41
2.3. Phương pháp nghiên cứu	42
2.3.1. Phương pháp chọn điểm	42

2.3.2. Phương pháp thu thập số liệu.....	43
2.3.3. Phương pháp xử lý, phân tích số liệu.....	44
3.4. Hệ thống chỉ nghiên cứu.....	45
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	48
3.1. Thực trạng sản xuất và thị trường tiêu thụ đậu tương ở huyện Na Hang, tỉnh Tuyên Quang.....	48
3.1.1. Sản xuất đậu tương tại huyện Na Hang.....	48
3.1.2. Đặc điểm hoạt động của các hệ thống chợ tiêu thụ đậu tương ở huyện Na Hang.....	51
3.1.3. Giá bán đậu tương trên thị trường huyện Na Hang.....	52
3.1.4. Các chương trình, dự án hỗ trợ phát triển sản xuất đậu tương.....	53
3.2. Chuỗi giá trị ngành hàng đậu tương ở huyện Na Hang.....	54
3.2.1. Thực trạng ngành hàng đậu tương huyện Na Hang.....	54
3.2.2. Phân phối thu nhập giữa các tác nhân trong chuỗi.....	68
3.3. Một số yếu tố ảnh hưởng đến chuỗi giá trị ngành hàng đậu tương huyện Na Hang.....	71
3.3.1. Những ưu điểm và nhược điểm của chuỗi giá trị ngành hàng đậu tương... 71	
3.3.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến chuỗi giá trị ngành hàng đậu tương huyện Na Hang.....	72
3.4. Quan điểm và một số giải pháp chủ yếu nhằm phát triển bền vững chuỗi giá trị đậu tương huyện Na Hang.....	78
3.4.1. Quan điểm.....	78
3.4.2. Một số nhóm giải pháp chủ yếu nhằm phát triển bền vững chuỗi giá trị đậu tương huyện Na Hang.....	79
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ.....	85
1. Kết luận.....	85
2. Khuyến nghị.....	86
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	88
PHỤ LỤC.....	89

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

BVTV	Bảo vệ thực vật
CMCN	Cách mạng công nghiệp
CN-TTCN	Công nghiệp-Tiêu thủ công nghiệp
CP	Chính phủ
DNNN	Doanh nghiệp nhà nước
FDI	Đầu tư trực tiếp nước ngoài
FTA	Hiệp định Thương mại tự do
HĐND	Hội đồng nhân dân
HTX	Hợp tác xã
MTV	Một thành viên
NĐ	Nghị định
NQ	Nghị quyết
OECD	Tổ chức Hợp tác và Phát triển kinh tế
PTNT	Phát triển nông thôn
QĐ-TTg	Quyết định Thủ tướng Chính phủ
TNHH	Trách nhiệm hữu hạn
UBND	Ủy ban nhân dân
USD	Đô la Mỹ
VCCI	Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam

DANH MỤC BẢNG

Bảng 2.1. Số lượng mẫu điều tra.....	43
Bảng 2.2. Chi phí trung gian của các tác nhân chuỗi giá trị đậu tương.....	47
Bảng 3.1. Sản xuất đậu tương tại huyện Na Hang.....	49
Bảng 3.2. Thời vụ trồng đậu tương ở huyện Na Hang.....	50
Bảng 3.3. Giá bán đậu tương trên thị trường huyện Na Hang.....	52
Bảng 3.4. Các chương trình, dự án hỗ trợ sản xuất cây đậu tương Na Hang .	54
Bảng 3.5. Hạch toán chi phí, lợi nhuận của người sản xuất đậu tương.....	60
Bảng 3.6. Thông tin hộ sản xuất đậu tương.....	61
Bảng 3.7. Tổng thu nhập và thu nhập từ đậu tương của người sản xuất.....	63
Bảng 3.8. Thu nhập của tác nhân thu gom đậu tương.....	65
Bảng 3.9. Thu nhập của tác nhân bán buôn đậu tương.....	66
Bảng 3.10. Thu nhập của tác nhân bán lẻ đậu tương.....	68
Bảng 3.11. So sánh thu nhập từ đậu tương của các tác nhân trong chuỗi.....	69
Bảng 3.12. Phân tích SWOT đậu tương huyện Na Hang.....	71
Bảng 3.13. Tổng hợp các nhu cầu của người tiêu dùng đậu tương huyện Na Hang.....	77

DANH MỤC HÌNH

Hình 3.1. Sơ đồ phác thảo chuỗi giá trị đậu tương Na Hang	57
Hình 3.2. So sánh thu nhập từ đậu tương của các tác nhân	70

TRÍCH YẾU LUẬN VĂN

Với mục đích: thông quan hệ thống hóa cơ sở lý luận, lý thuyết và thực tiễn có liên quan đến chuỗi giá trị đậu tương ở huyện Na Hang, đề tài luận văn tập trung đánh giá thực trạng sản xuất, thị trường tiêu thụ sản phẩm đậu tương và hoạt động của các tác nhân tham gia chuỗi giá trị đậu tương tại địa bàn huyện Na Hang; Đánh giá những tồn tại và các yếu tố ảnh hưởng đến sự phát triển chuỗi giá trị ngành hàng đậu tương của huyện, để từ đó đề xuất một số giải pháp chủ yếu để phát triển bền vững chuỗi giá trị đậu tương ở huyện Na Hang, tỉnh Tuyên Quang.

Đề tài thực hiện thu thập số liệu sơ cấp bằng các phương pháp nghiên cứu thông dụng như điều tra bằng phiếu điều tra các tác nhân người sản xuất, người thu gom, bán buôn, bán lẻ và tiêu dùng đậu tương. Số liệu điều tra được tổng hợp, phân tích và xử lý theo các phương pháp xác định.

Kết quả nghiên cứu đã làm rõ được các nội dung sau đây:

- Thực trạng sản xuất và thị trường tiêu thụ sản phẩm đậu tương tại địa bàn nghiên cứu

- Các tác nhân tham gia chuỗi giá trị đậu tương và những điểm mạnh, điểm yếu của các tác nhân: hộ sản xuất, người thu gom, người chế biến, ...

- Giải pháp phát triển bền vững chuỗi giá trị đậu tương tại huyện Na Hang, tỉnh Tuyên Quang

Đề tài luận văn đã chỉ ra một số kết luận quan trọng sau đây:

Nghiên cứu chuỗi giá trị ngành hàng đậu tương huyện Na Hang, tỉnh Tuyên Quang chúng tôi có một số kết luận sau:

1- Tại huyện Na Hang đậu tương được sản xuất theo quy mô hộ gia đình. Sản xuất đậu tương quy mô trang trại chưa xuất hiện, hệ thống các cơ sở, nhà máy biến đậu tương chưa hình thành. Tiêu thụ đậu tương 100% là đậu tương chưa có một công nghệ bảo quản, chế biến nào được áp dụng. Đậu tương Na Hang chưa có thương hiệu trên thị trường. Tham gia trong chuỗi giá trị ngành hàng đậu tương huyện Na Hang gồm các tác nhân chính: Người sản xuất,